

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 april 2014 houdende de subsidiëring van incubatoren.

1. Situering

Op 7 juli 2017 keurde de Vlaamse Regering het ontwerp van besluit principieel goed en gelastte de Vlaamse minister, bevoegd voor de economie, om het advies in te winnen bij de SERV. De SERV verleende haar advies op 11 september 2017.

Gezien het SERV-advies geen aanleiding geeft tot inhoudelijke wijzigingen werd ook het advies van de Raad van State gevraagd.

De Raad van State gaf op 21 december 2017 advies over het ontwerp van Besluit.

2. Advies SERV

De SERV onderschrijft de voorgestelde bijstellingen aan het subsidiebesluit. De bijstellingen zijn volgens haar coherent en doelmatig. Meer bepaald vindt de SERV dat de cumulatieve toepassing van de twee criteria (de inhoudelijke en de geografische link met de kennisinstelling) en een toevoeging van een derde criterium voor een betere focus zorgt.

Anderzijds heeft de SERV nog een aantal aandachtspunten en opmerkingen bij de voorgestelde wijzigingen.

1. Ontbreken van een behoeftestudie over de nood aan incubatoren.

De SERV merkt op dat er een behoeftestudie ontbreekt die duidelijk maakt in welke regio's en in welke sectoren er nood is aan incubatoren. Er kan dan op basis van deze studie vastgesteld worden of en waar zich een marktfalen voordoet.

Deze vaststelling haakt in op de vraag of er bij de oprichting van bedrijfsverzamelgebouwen moet uitgegaan worden van de vraag naar bedrijfsruimten dan wel of er net een aanbod aan nieuwe incubatorruimtes moet gecreëerd worden om het ondernemerschap te stimuleren. In het tweede geval maakt de ondersteuning van investeringen in incubatoren veeleer deel uit van een streekontwikkelingsbeleid dat traditioneel op basis van een bottom-up input gevoerd wordt. Niet de aantoonbare nood aan incubatorruimte staat dan centraal, maar de streekontwikkelingsstrategie.

Beleidsmatig is ervoor geopteerd om niet voor één van deze twee benaderingen te kiezen in het regulier subsidiemechanisme.

Het bleek ook weinig zinvol te zijn om de investeringen in incubatoren te laten aansluiten bij het nieuwe clusterbeleid omdat de clusters zich voornamelijk richten op collectief onderzoek maar niet expliciet op het tot stand brengen van spin-off's of spin-out's.

De voornaamste parameter om de behoefte aan incubatoren te bepalen, blijft dan beperkt tot de evolutie van het aantal starters met een O&O-profiel én bereidheid om zich te laten coachen/ondersteunen. Het starterslandschap is zeer divers en omvat een groot aantal starters uit zeer diverse sectoren. Niet alle starters hebben O&O-gerelateerde activiteiten, ook niet de "innovatieve" starters die met IT en internet bezig zijn.

Startups.be inventariseert de techstarters in Vlaanderen. Techstarters worden gedefinieerd als starters in de technologiesector. Uit de recentste cijfers blijkt dat er in Vlaanderen zo'n 1500 techstarters zijn met een divers profiel en actief in diverse sectoren zoals de biotech, de energiesector, healthcare, consumentendiensten, ruimtevaart. Het is ook niet evident om te voorspellen welke sectoren de komende jaren veel starters zullen hebben. De grootte-orde van dit getal stemt overeen met cijfers van de FOD-economie waar men uitgaat van zo'n 1800 oprichtingen (2016) in de wetenschappelijke en technologische sector.

We stellen vast dat er veel uiteenlopende domeinen zijn waarin de incubatoren actief zijn.

Met de nieuwe regeling wordt er voor gekozen om niet te verhinderen dat er nog incubatoren in diverse domeinen worden opgericht en dat er op diverse domeinen initiatieven worden genomen. Wel wordt ervoor geopteerd om enkel de incubatoren met zeer hoge inrichtingskosten te ondersteunen wat de facto een keuze voor enkele sectoren zoals biotech met zich meebrengt.

Het wegvallen van reguliere subsidiëring voor andere 'incubatoren' die voor wat betreft het bedrijfsverzamelgebouw dichter kunnen aansluiten bij andere vastgoedconcepten (klassiek bedrijvent centrum, Bar d'Office...), dwingt deze andere incubatoren meer aandacht te hebben voor de levensvatbaarheid van de investeringen.

2. Ontbreken van de expertise mbt bouw, oprichting en beheer van bedrijfst vastgoed

De SERV betwijfelt of academische instellingen en onderzoekscentra over de nodige expertise beschikken om zich in te laten met de bouw, oprichting en beheer van bedrijfst vastgoed. Ze vraagt zich af of deze opdracht niet beter wordt overgelaten aan of gedeeld met een private partner.

De voorgestelde regeling in het subsidiebesluit belet niet dat de operationele taak van de bouw en oprichting van een incubatorgebouw gedeeld wordt met een private of publieke partner die expertise heeft op vlak van vastgoed. Als een dergelijke partner participeert in de vennootschap die de incubator uitbaat, kan dit de efficiëntie enkel ten goede komen. Het is de opdracht van de SOC of de Techtransferdienst om met deze partner tot sluitende afspraken omtrent de bouw en inrichting van het gebouw te komen. Ook het beheer, in de zin van onderhoud van het gebouw, kan door een externe partner gebeuren.

Beleidsmatig is het initiatief en de blijvende betrokkenheid van de kennisinstelling echter cruciaal omwille van de volgende redenen:

- indien het initiatief voortkomt uit de vastgoedontwikkelaars, dreigt het concept van de incubator bedoeld voor O&O-starters meteen af te glijden naar meer lucratieve vastgoedconcepten;
 - het beheer, in de zin van de organisatie van de community, netwerking en begeleiding van de bewoners van de incubatoren sluit aan en behoort daarom toe aan de SOC of de Techtransferdienst.
3. De steunregeling voor incubatoren moet gefocust worden op subsidiabele componenten die andere bedrijventerreinen niet aanbieden.

De SERV vraagt zich af of de inrichting van de kavel waarop het bedrijfsverzamelgebouw staat moet betaald worden op basis van de subsidieregeling voor incubatoren. De SERV vraagt dat voor de inrichting van de kavel op een andere subsidieregeling, nl. het Besluit van de Vlaamse Regering houdende subsidiëring van bedrijventerreinen een beroep wordt gedaan.

Ten eerste is het beleidsmatig gezien niet noodzakelijk dat een incubator zich op een bedrijventerrein bevindt. Een incubator kan zich even goed op een campus of in het woonwerkweefsel situeren. De incubator zou vooral deel moeten kunnen uitmaken van een ruimer O&O-vestigingsmilieu met onder meer een wetenschapspark maar zonder dat die incubator ook op dat wetenschapspark zelf moet liggen. De toepassing van de subsidieregeling voor bedrijventerreinen kan daarom moeilijk liggen.

Ten tweede subsidieert het besluit van de Vlaamse Regering houdende subsidiëring van bedrijventerreinen (hierna subsidiebesluit bedrijventerreinen genoemd) niet de inrichting van de private kavel rondom het gebouw. De subsidiëring is beperkt tot werken op het openbaar domein of voor infrastructuur die naderhand gratis wordt overgedragen naar het openbaar domein. Dit is praktisch moeilijk haalbaar. Het is beter dat de gehele kavel in handen blijft van dezelfde eigenaar die instaat voor het onderhoud ervan.

Aangezien de subsidies die toegekend worden op basis van het subsidiebesluit incubatoren en het subsidiebesluit bedrijventerreinen uit dezelfde post op het Hermesfonds komen heeft de toepassing van het subsidiebesluit bedrijventerreinen op de inrichting van de kavel van het bedrijfsverzamelgebouw ook geen werkelijke budgettaire impact.

Tot slot is het voor de indiener van een dossier verwarrend om met twee verschillende subsidiebesluiten en de daarbijhorende voorwaarden rekening te moeten houden.

4. Onduidelijke budgettaire impact

In het verleden heeft het Agentschap Innoveren en Ondernemen regelmatig contact gehad met de potentiële initiatiefnemers om het aantal te verwachten nieuwe dossiers te kennen. De informatie die op die manier bekomen wordt, is evenwel maar relevant voor de korte termijn. Plannen voor incubatoren op middellange of lange termijn worden niet vrijgegeven of zijn er niet. Eens plannen een concrete vorm aannemen, hoopt men wel op een snelle besluitvorming. De totale budgettaire impact is dus moeilijk in te schatten. Wel is het zo dat in vergelijking met de huidige regeling, de voorgenomen aanpassingen als een besparing moeten beschouwd worden. Immers, de voorwaarden die moeten nageleefd worden om in aanmerking te komen voor subsidies worden op twee manieren

verstrengd. De kosten die in aanmerking komen voor subsidie worden beperkt tot die investeringen die gelieerd zijn aan O&O-infrastructuur. Bovendien wordt een veel intensievere band met een kennisinstelling geëist. Heel wat incubatoren zullen hierdoor niet meer in aanmerking komen voor subsidie. Daarenboven wordt de subsidie voor het beheer afgeschaft. Ook dit brengt een kostenbesparing met zich mee.

5. Omgang met bestaande incubatoren

Het is mogelijk dat bestaande incubatoren voor nieuwe projecten, hetzij uitbreiding, hetzij herinrichting een beroep doen op de nieuwe subsidieregeling. Hiervoor moeten zij natuurlijk voldoen aan de vereisten van het nieuwe subsidiebesluit.

Het is ook niet uitgesloten dat de incubatoren die in aanmerking zouden komen in de nieuwe regeling, in het verleden ook subsidie verkregen hebben: bv. onder de EFRO regeling.

6. Legistieke inconsequenties

6.1. Schraping van de subsidiëring van de beheerkosten

De gedeeltes in het voorontwerp van besluit over de subsidiëring van beheerkosten worden geschrapt.

6.2. Uitdrukkelijke benoeming van een SOC of techtransferdienst als medebeheerder

In artikel 17 §2 zal de zinsnede “een universiteit, kennisinstelling of beheerder van een wetenschapspark” vervangen worden door “een Tech Transferdienst of een strategisch Onderzoekscentrum”.

3. Advies Raad van State

De Raad van State bracht haar advies uit op 21 december 2017.

Ten gronde heeft de Raad van State geen opmerkingen.

Zij heeft wel enkele punctuele en technische opmerkingen.

De Raad van State vraagt zich af de bepaling van het woord ‘onderneming’ in het ontwerp van Besluit en meer bepaald de tweede zin van deze bepaling veel toevoegt en of het integendeel geen afbreuk doet aan de interne coherentie van de ontworpen definitie. Zij stelt voor om ofwel de tweede zin te laten vallen ofwel het woord ‘onder meer’ aan deze zin toe te voegen als het de bedoeling was om een voorbeeld te geven van een ‘entiteit’ die onder de algemene omschrijving valt.

Omwille van de duidelijkheid wordt voorgesteld om de tweede zin in de bepaling van het woord ‘onderneming’ te schrappen. Deze bepaling is dan conform met de bepaling van het decreet Economisch Ondersteuningsbeleid van 16 maart 2012.

4. Voorstel van beslissing

1. De Vlaamse Regering hecht haar definitieve goedkeuring aan het ontwerp van besluit tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 april 2014 houdende subsidiëring van incubatoren.

Philippe Muyters
Vlaams minister voor Werk, Economie, Innovatie en Sport

Bijlagen

1. Het advies van de SERV van 11 september 2017.
2. Het advies van de Raad van State van 21 december 2017.